
Dopady smluv o volném obchodu na města a obce v Rakousku

Prototyp TTIP: CETA

V současnosti jedná EU o několika smlouvách o obchodu, včetně smlouvy s USA (TTIP), s Kanadou (CETA) nebo o smlouvě o obchodu službami (TiSA). Tyto smlouvy se dotýkají i pravomocí měst a obcí. TTIP, CETA a TiSA postihují především tyto tři oblasti:

1. Tyto smlouvy mají značný vliv na autonomní rozhodování obcí o poskytování služeb (voda, vzdělání, pečovatelsví...)
2. Pravidla těchto smluv také určí, které služby budou muset podléhat soutěžím o zakázky a za jakých podmínek.
3. Lze předpokládat, že opatření na ochranu investorů v rámci TTIP povedou k omezení svobody rozhodování obcí, a to v důsledku obav z nároků na kompenzace ze strany investorů.

TTIP, CETA a TiSA – ohrožení samosprávy

Smlouvy o volném obchodu se dotýkají samosprávných kompetencí obcí. Měly by vliv na veřejné služby jako je zásobování vodou a odvoz odpadu, sociální služby, zdraví, doprava, bytová výstavba, vzdělání či kultura.

Všechny tři smlouvy se řídí principem tzv. "negativních seznamů" ("list it or lose it"), podle kterého podléhají liberalizaci všechny ty služby, které nejsou jmenovitě vyňaty.

Ani výjimky pro poskytování služeb na národní a lokální úrovni ("public utilities clause") nejsou stoprocentní, protože mnohé komunální služby se neposkytují ve formě monopolů nebo výlučných práv (např. pečovatelské služby, obecné školy atd.)

Nezvratnost liberalizace

Tyto smlouvy do budoucna konzervují danou úroveň liberalizace, která nebude smět být překročena. Do budoucna se liberalizace automaticky stávají předmětem smluv TTIP nebo CETA. To může ohrozit plány na rekonstrukci služeb (např. v mnoha francouzských obcích, které v devadesátých letech privatizovaly zásobování vodou firmám jako Veolia nebo Suez. Jelikož se ale mezitím zhoršila kvalita těchto služeb, nedošlo k investicím a vzrostly ceny, tak občanské iniciativy usilují o rekonstrukci těchto služeb. V důsledku zakonzervování úrovně liberalizace a plánované ochrany investorů by tyto plány mohly být ohroženy žalobami daných firem.)

Ekonomizace komunálních služeb

Smlouvy TTIP, CETA i Tisa zavádějí povinnost rovného přístupu k lokálním a zahraničním dodavatelům služeb. Do budoucna by všechny podniky, které sídlí v zemi podléhající těmto smlouvám měly rovné právo ucházet se o veřejné zakázky (a obce by měly povinnost zakázku udělit ekonomicky nejvýhodnějším poskytovateli), což omezuje tzv. princip subsidiarity. Není jisté, jestli tyto smlouvy např. dovolí uchovat výjimky vydané celoevropskou iniciativou "right2water".

ISDS (urovnávání sporů mezi investorem a státem) – žaloby na komunální úrovni

Firmy mohou podle ISDS žalovat státy, které plánují zákony a opatření, které by omezily očekávané zisky podniků. Jedná se zde především o zákony na ochranu přírody a životního prostředí, ochranu spotřebitelů či zaměstnaneckých práv. Žaloby se projednávají před mezinárodními soudy a stát (či obec) může být donucen zaplatit kompenzace až v miliardové výši. (Např. švédská firma Vattenfall v roce 2009 žalovala město Hamburg kvůli

zpřísnění ekologických pravidel pro plánovanou uhelnou elektrárnu. Firma se odvolávala na Smlouvu o energetické chartě a požadovala 1,4 mld. euro na kompenzacích. Po nezveřejněné dohodě bylo řízení zastaveno – ovšem Vattenfall např. získal nové koncese na provozování podniku (např. práva na odběr vody pro svou uhelnou elektrárnu).

Narůstající odpor

V Rakousku např. kraje vydaly společné stanovisko, které vyjadřuje obavy z TTIP. (<http://cdn1.vol.at/2014/05/Laender-Papier-zu-TTIP.pdf>) Odpor je citelný také především v Německu a Francii.

Co je možné podnikat proti těmto smlouvám na úrovni obcí?

Sběr podpisů pod Evropskou občanskou iniciativu proti TTIP a CETA (www.attac.at/kampagnen/ttip-ceta-co-stoppen/ebi-gegen-ttip-und-ceta.html)

Newsletter aliance TTIP-STOPPEN (www.ttip-stoppen.at)

Zde také nabízejí zasílání článků, materiálů a případně referentů.

www.skolalaternativ.cz www.ekumakad.cz